

HET IMPACT-PROGRAMMA: EEN OUDERTRAINING
OM DE SOCIAAL-COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN
VAN JONGE KINDEREN MET ASS TE STIMULEREN

Sara Van der Paelt

Onderzoeksgroep ontwikkelingsstoornissen

Universiteit Gent

OVERZICHT

1. Doelen van vroege interventie voor kinderen met ASS
2. Interventiemethodes
3. Betrekken van natuurlijke interactiepartners
4. Oudertraining met het ImPACT-programma

DOELEN VAN VROEGE INTERVENTIE

SOCIAAL-COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN

Joint attention

Imitatie

(Doen-alsof-) spel

Taal

**Vroege tekorten bij kinderen met
ASS**

Doelen van vroege interventie

JOINT ATTENTION

- Voorlopers van gedeelde aandacht:
 - Stimuleren van sociale betrokkenheid:
 - Nabijheid
 - Betrokkenheid in sociale spelletjes
 - Oogcontact
 - Reageren op anderen
- Sociale betrokkenheid in spel met speelgoed:
imperatieve en declaratieve gedeelde aandacht

IMITATIE

- Als middel om nieuwe vaardigheden aan te leren (leerfunctie)
- Als middel om interactie aan te gaan (sociale functie)
- Belang van wederkerige imitatie

SPEL

- Rekening houden met ontwikkelingsniveau:
 - Exploratief spel
 - Combinatiespel
 - Functioneel spel
 - Doen-alsof-spel

- Variatie brengen in spel

TAAL

- Vorm:
 - Brabbelen
 - Gebaren
 - Losse woorden
 - Zinnen

- Functie:
 - Vragen
 - Informatie delen
 - Aandacht trekken
 - Gevoelens uitdrukken
 - Verhaal vertellen
 - ...

INTERVENTIE- METHODES

INTERVENTIE-METHODES

Ontwikkelingsgerichte
interventie

Applied Behaviour
Analysis (ABA)

ONTWIKKELINGSGERICHTE INTERVENTIE

- Nadruk op relatie tussen therapeut/ ouder en kind
- Initiatief van kind laten komen
- Interesse kind volgen
- Typische ontwikkeling als model
- Nieuwe vaardigheden modelleren

APPLIED BEHAVIOUR ANALYSIS

– Operante conditionering

Prompt \implies Gedrag \implies Beloning

– Stapsgewijs aanleren van vaardigheden

– Directief

BETREKKEN VAN
NATUURLIJKE
INTERACTIEPARTNERS
BIJ DE INTERVENTIE

NATUURLIJKE INTERACTIEPARTNERS

Wie?

- Ouders, leerkrachten, broers/zussen

Waarom?

- Intensiteit van de interventie: meer leerkanalen
- Aanleren in natuurlijke omgeving
- Impact op stress en competentiegevoel
- Gebruikmaken van kennis van personen in omgeving
kind

PROJECT IMPACT

PROJECT IMPACT

DOELGROEP

- Leeftijd 18 maanden tot 6 jaar
- Ontwikkeld voor kinderen met ASS
- Ook nuttig bij andere stoornissen in (sociale) communicatie
- Meest geschikt bij taalniveau 6 maanden tot 4 jaar

INTERVENTIEDOELEN

Sociale betrokkenheid

Taal

Imitatie

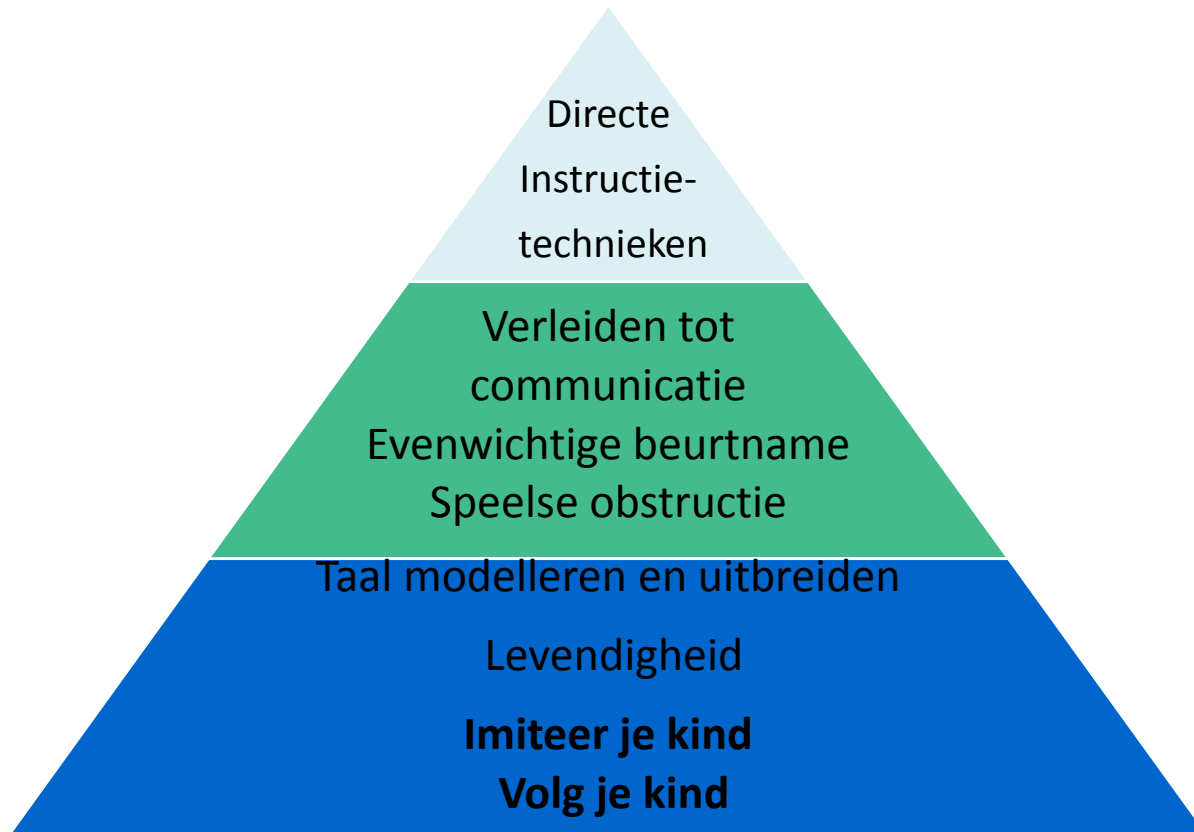

Spel

INTERVENTIETECHNIEKEN

SPEL INTERACTIEF MAKEN

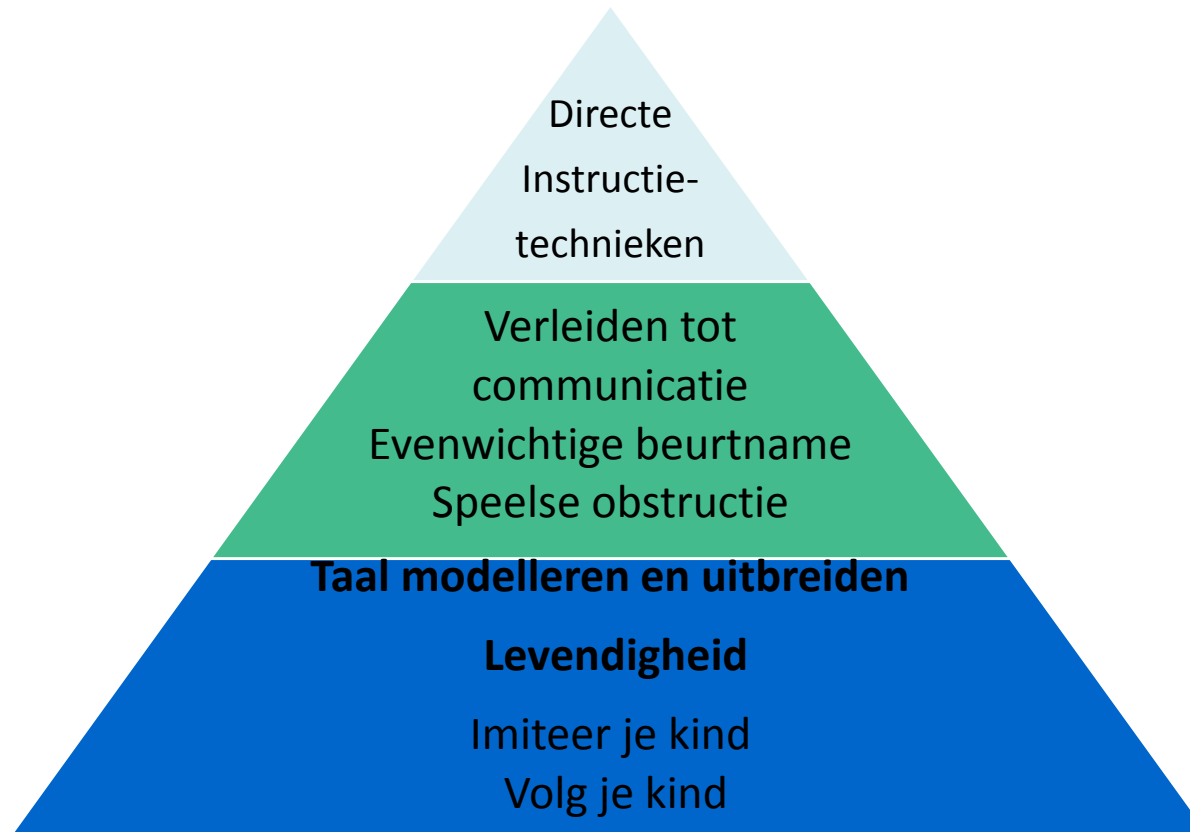
SPEL INTERACTIEF MAKEN

- Volg je kind
 - Face-to-face
 - Kind neemt de leiding
 - Ouder doet mee met spel van kind
- Imiteer je kind
 - Spel
 - Lichaamsbewegingen
 - Taal

SPEL INTERACTIEF MAKEN

- Vergroot sociale betrokkenheid
- Stimuleert initiaties door kind
- Toont spontane communicatie van kind

COMMUNICATIE AANPASSEN

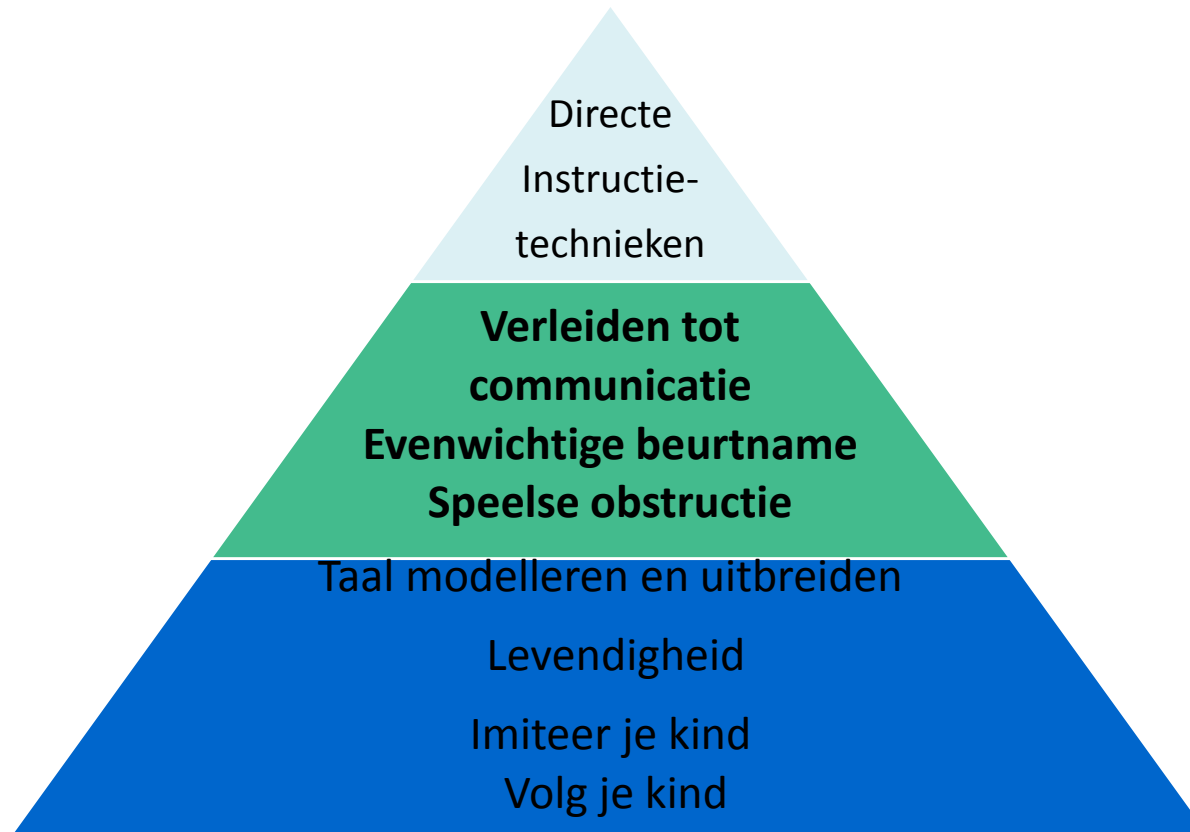
COMMUNICATIE AANPASSEN

- Levendigheid
 - Enthousiasme
 - Overdrijven van non-verbale communicatie
- Taal modelleren en uitbreiden
 - Betekenis geven aan acties van kind
 - Taal aanpassen:
 - Eenvoudig
 - Traag
 - Beklemtoon belangrijke woorden
 - Herhaling
 - Ondersteun met gebaren
 - Aansluiten bij interessefocus
 - Uitbreiden van taal

COMMUNICATIE AANPASSEN

- Trekt de aandacht
- Vergroot begrip van non-verbale en verbale taal
- Helpt betekenis geven aan nieuwe taalvormen
- Leert nieuwe taalfuncties aan

INITIATIEF UITLOKKEN

INITIATIEF UITLOKKEN

- Speelse obstructie:
 - Op speelse manier activiteit van kind onderbreken
 - Wachten op communicatie
 - Direct reageren op communicatie om ze te bekrachtigen

INITIATIEF UITLOKKEN

- Evenwichtige beurtname:
 - Een beurt nemen met speeltje van kind
 - Wachten tot kind de beurt terug vraagt
 - Reageren op de communicatie door de beurt terug te geven

INITIATIEF UITLOKKEN

– Verleiden tot communicatie

Zorgen dat kind jou nodig heeft om geliefde activiteit te doen of geliefd voorwerp te krijgen

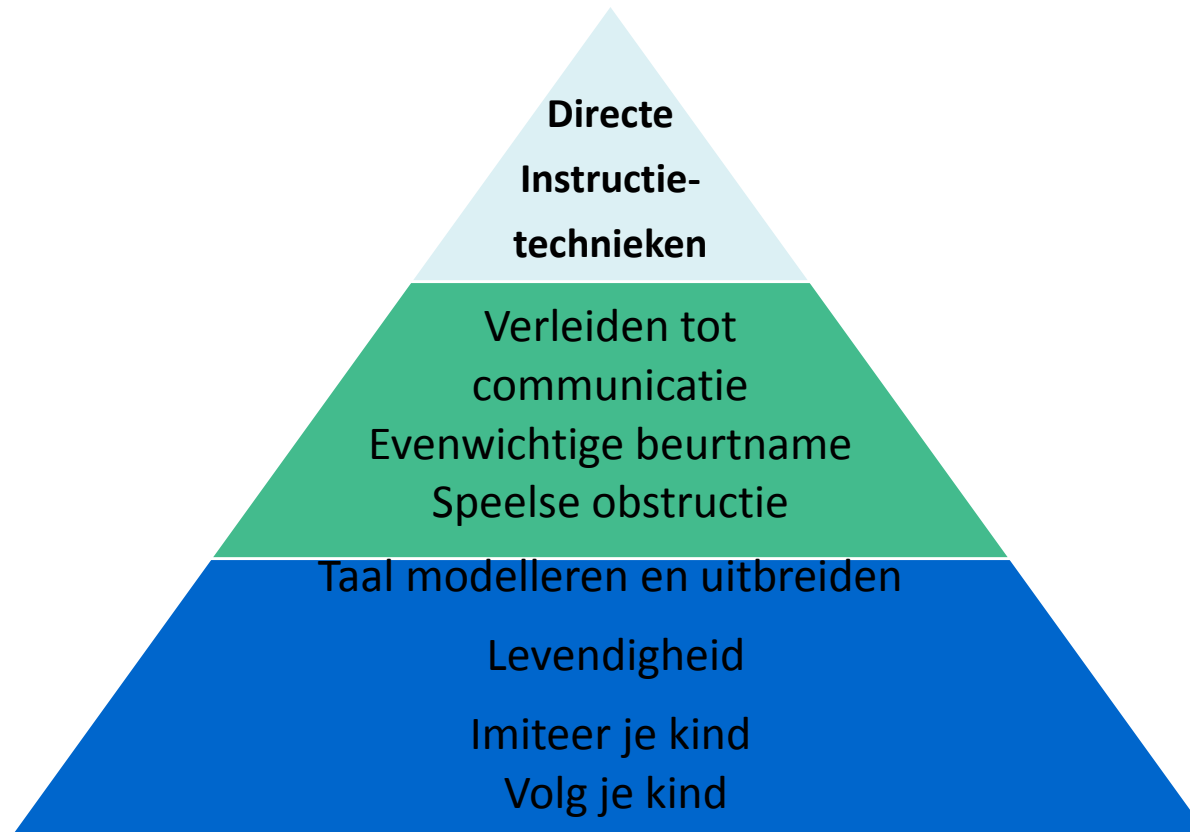
INITIATIEF UITLOKKEN

- Verleiden tot communicatie
 - Hulp
 - In het zicht en buiten bereik
 - Controle over bereikbaarheid
 - Ontoereikende porties
 - Sabotage
 - Protest
 - Gekke situaties

INITIATIEF UITLOKKEN

- Kind leert ouder erkennen in spel
- Kind leert beurten wisselen
- Creëert kansen om te communiceren
- Geeft mogelijkheid om nieuwe vaardigheden te modelleren of te prompten

NIEUWE VAARDIGHEDEN AANLEREN

TAAL AANLEREN

- Complexiteit van taalvaardigheden verbeteren
 - Communicatie uitlokken
 - Afwachten
 - Prompt geven net boven huidige niveau
 - Meer ondersteuning indien nodig
 - Belonen van goede pogingen

TAAL AANLEREN

Taal van het kind	Complexere reactie
Pre-intentionele of niet-conventionele gebaren	Intentionele gebaren en losse woorden
Woordbenaderingen of losse woorden	Losse woorden en zinnen met twee woorden
Zinnen met twee woorden	Eenvoudige zinnen
Eenvoudige zinnen	Zinnen met beschrijvingen
Zinnen met beschrijvingen	Complexe zinnen

SOCIALE IMITATIE AANLEREN

Spontane imitatie aanleren tijdens spel

- Imiteer je kind
- Spel of een gebaar modelleren
- De activiteit beschrijven
- Afwachten
- Prompt geven indien nodig
- Meer ondersteuning indien nodig
- Belonen van goede pogingen

SPEL AANLEREN

- Breng meer variëteit aan in het spel
 - Meer acties met lievelingsspeelgoed
 - Spel met nieuw speelgoed
- Maak het spel complexer
 - Spelactie op een hoger ontwikkelingsniveau
 - Meer spelsequenties

SPEL AANLEREN

- Kind volgen
- Nieuw spel prompten
- Meer ondersteuning indien nodig
- Belonen van goede pogingen

INTEGRATIE VAN DE TECHNIEKEN

- Gebruik Volg je kind
- Creëer een situatie waarbij je kind betrokkenheid kan tonen of kan communiceren
- Wacht tot je kind betrokkenheid toont of communiceert
- Keuze: modelleer of prompt complexere taal, imitatie of spel
- Bekrachtig en breid de reactie van je kind uit

TECHNIEKEN AAN OUDERS LEREN

- Individueel: 24 sessies op 12 weken
 - Huiswerk bespreken
 - Nieuwe techniek uitleggen
 - Voortonen techniek
 - Ouder oefent met feedback
 - Nabespreking

TECHNIEKEN AAN OUDERS LEREN

- Combinatie van 6 sessies in groep en 6 sessies individueel op 12 weken
 - Groepssessies:
 - Technieken uitleggen
 - Video's tonen
 - Groepsdiscussie
 - Individuele sessies:
 - Voortonen techniek
 - Ouder oefent met feedback

ONDERZOEK EFFECTIVITEIT

- Evidence-based technieken
- Ouders kunnen deze technieken leren
- Effect op spontane taal en imitatie kinderen (observatie)
- Zowel interactieve als directe technieken hangen samen met verbetering in spontane taal
- Ouders rapporteren verbetering sociaal-communicatieve vaardigheden (vnl. sociale betrokkenheid en taal) en afname stress